

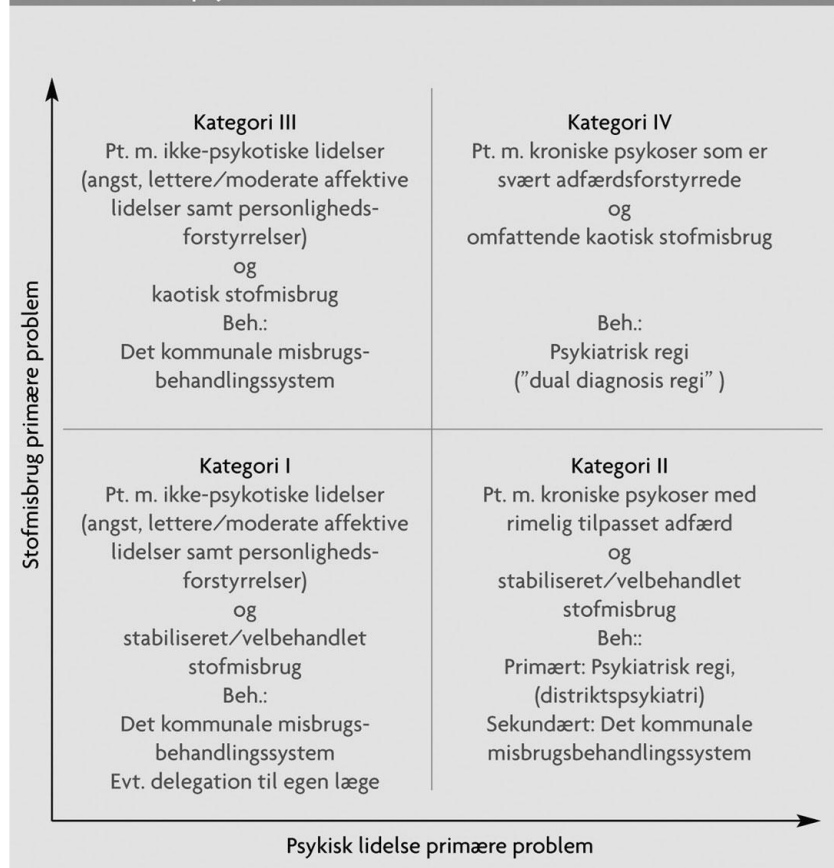
Tværasektorielle tiltag og konkrete initiativer

Overblik over igangværende og afsluttede nationale og regionale initiativer ift. mennesker med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug – ved Katrine Schepelern Johansen, Region Hovedstaden Kompetencecenter for Dobbeldtagnoser og Sara Lindhardt, Team psykisk Sårbarhed, Socialstyrelsen

- **Vi gennemgår følgende:**
  - Nationale og internationale retningslinjer ift. målgruppen
  - Igangværende og afsluttede tværgående initiativer – nationalt og regionalt
  - Organisatoriske og kulturelle udfordringer
  - Vigtig læring fra de hidtidige og igangværende initiativer

Vejledning om den lægelige behandling af stofmisbrugere i substitutionsbehandling, Sundhedsstyrelsen 2008

Figur 16: Overordnede principper for behandlingen af stofmisbrugere med psykiske lidelser

Retningslinjer for udarbejdelse af koordinerende indsatsplaner – for borgere med svære psykiske lidelser og samtidigt misbrug, Sundhedsstyrelsen og Socialstyrelsen, 2014.

- Formålet: At støtte op om de enkelte regioner og kommuners generelle forpligtigelse til at sikre, at alle borgere kan modtage psykiatrisk behandling samt behandling for alkoholafhængighed og stofmisbrug.
- Målet er at de individuelle koordinerende indsatsplaner skal skabe overblik over borgerens aktuelle udfordringer og koordinere de indsatser, der skal sættes i værk i det psykiatriske ambulatorium og den kommunale stofmisbrugs- og alkoholbehandling.
- Retningslinjerne indeholder bl.a. en beskrivelse af den koordinerende funktion og af hvilke øvrige aktører, der med fordel kan indgå i samarbejdet om udarbejdelsen af en koordinerende indsatsplan. Desuden indeholder retningslinjerne en samlet indsatsplansskabelon til fagpersoner.

Nationale retningslinjer for den sociale stofmisbrugsbehandling – Socialstyrelsen, 1. kvartal 2016.

- Formålet med retningslinjerne er at give kommunerne et fælles grundlag for kvalitetsudvikling og kvalitetssikring af **den sociale stofmisbrugsbehandling**.
- Retningslinjerne indeholder otte overordnede anbefalinger, indenfor hvilke der er udarbejdet en række forskellige retningslinjer. Anbefalingerne omfatter bl.a.:
  - **Systematisk screening og udredning** – inkl. konkrete screeningsanvisninger ift. psykiske vanskeligheder.
  - Helhedsorienteret behandlingsplan
  - Anvendelse af aktuelt bedste viden
  - Borgerinddragelse
  - Integreret stofmisbrugsbehandling og social støtte
  - Tilgængelig og rummelig stofmisbrugsbehandling
  - Systematisk dokumentation.

Retningslinjerne er således også relevante for arbejdet med mennesker med både psykiske vanskeligheder og misbrug i **misbrugsbehandlingsregi**

National klinisk retningslinje for udredning og behandling af samtidig alkoholafhængighed og psykisk lidelse, Sundhedsstyrelsen, 1. kvartal 2016.

- Formålet med retningslinjen er at beskrive den foreliggende evidens og komme med anbefalinger for udvalgte elementer inden for udredning og behandling af personer med samtidig alkoholafhængighed og psykisk lidelse.
- Retningslinjen omfatter anbefalinger indenfor følgende temaer:
  - Systematisk opsporing af psykisk lidelse
  - Systematisk opsporing af alkoholafhængighed
  - Integreret/koordineret behandlingsforløb eller sekventielt behandlingsforløb
  - Døgnbehandling eller ambulant behandling
  - Behandling af personer med alkoholafhængighed og personlighedsforstyrrelse
  - Familie-/netværksorienteret behandling
  - Udgående/opsøgende indsatser
  - Efterbehandling/opfølgning og
  - Farmakologisk behandling af alkoholafhængighed

National klinisk retningslinje for behandling af patienter med skizofreni og komplekse behandlingsforløb - vedvarende symptomer, misbrug eller mangelfuld behandlingstilknytning, Sundhedsstyrelsen, 2015.

Formålet med denne nationale kliniske retningslinje er at give evidensbaserede anbefalinger for farmakologisk behandling samt for psykoterapeutiske og psykosociale interventioner til patienter med *skizofreni og komplekse behandlingsforløb*.

- Retningslinjen omfatter anbefalinger ift. 10 indsatser indenfor tre overordnede temaer som: 1) Farmakologisk behandling, 2) psykoterapeutiske og psykosociale interventioner og 3) misbrug og mangelfuld behandlingstilknytning.
- Særligt anbefalingerne ift. indsats 9 om kognitiv adfærdsterapi og Motivational Interviewing ved misbrug af cannabis og/eller centralstimulerende stoffer, og indsats 10 om Assertive Community Treatment (ACT) - er relevante ift. målgruppen af mennesker med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug.

Nasjonalt faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av personer med samtidig ruslidelse og psykisk lidelse – ROP-lidelser, Helsedirektoratet, 2012.

- Det overordnede formål med de norske retningslinjer er både at fremme og bedre livskvalitet hos personer med ROP-lidelser, og at bidra til at personer med ROP-lidelser får det tilbud de har behov for.
- Retningslinjen omhandler tre hovedområder: 1) Information om samtidige psykiske lidelser og ruslidelser, 2) anbefalede metoder for kortlæging og diagnosticering af samtidige psykiske lidelser og ruslidelser og 3) anbefalet psykosocial behandling og oppfølging ift. personer med samtidig psykiske lidelser og ruslidelser.

NICE Guidelines - Severe mental illness and substance misuse (dual diagnosis): community health and social care services, National for Health and Care Excellence, UK, efterår 2016.

Det forventede formål med disse guidelines er: ” This guideline will make recommendations for service organisation and delivery to meet the wider health and social care needs of people with dual diagnosis”.

- (Yderligere beskrivelse af formål og indhold følger medio 2016)

Vidensportalstema om mennesker med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug, Socialstyrelsen nov. 2015.

- **Målgruppe:** Mennesker, der udover psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug, også har en række andre problemstillinger af fysisk, social, juridisk og økonomisk karakter.
- **Temaartikler om:** Motivational Interviewing (MI), som kan være første skridt på vejen til, at borgeren opnår effekt af sit behandlingsforløb.
Kognitiv adfærdsterapi (CBT). Meget tyder på at forskellige former for CBT giver positive resultater for borgere med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug.
- **Baggrundsartikler om:**
  - Definition på målgruppen,
  - Målgruppens omfang
  - Målgruppekarakteristik
  - Integrerede initiativer og projekter overfor målgruppen
  - Nationale og internationale retningslinjer på området
  - Recovery

- Projekt bedre udredning – Århus kommune (2006-2009)
- Screening og udredningsprojektet – Esbjerg, Horsens, Aalborg, Slagelse og Gladsaxe (2012-2015)
- Projekt Integreret indsats – Hedensted Kommune, Syddjurs Kommune, Region Midtjylland, Ballerup Kommune, Egedal Kommune og Region Hovedstaden (2011-2014)
- ACT-projektet – København og Skanderborg (2015-2017)
- Styrket indsats for dobbeltdiagnosticerede – Region Sjælland og 17 kommuner
- Generisk forløbsprogram for mennesker med psykiske lidelser (Socialstyrelsen og Sundhedsstyrelsen) – pulje for 2015-2017, hvor tre regioner med samlet set 13 kommuner udarbejder og afprøver regionale/kommunale forløbsprogrammer ift.:

Region Syd – Angst og depression

Region Nord – Borderline

Region Sjælland - psykiske lidelser og samtidigt misbrug

Psykiatri

Konkrete projektet og initiativer i Region Hovedstaden

- Projekt det gode patientforløb (socialsygeplejersker i psykiatrien) – PC Glostrup, PC Nordsjælland, Hillerød og KABS (2010-2013)
- Projekt Integreret indsats – Ballerup Kommune, Egedal Kommune og PC Ballerup Region Hovedstaden (2011-2014)
- Klinik for misbrug og ikke-psykotiske lidelser – PC Glostrup, KABS, Blå Kors, Lænken, Glostrup Kommune, Albertslund Kommune, Brøndby Kommune, Ishøj Kommune, Valensbæk Kommune, Høje Taastrup Kommune, Rødovre Kommune (2012-2014)
- Psykiatrisk Gadeplansteam – Region Hovedstadens Psykiatri og Københavns Kommune (2012-)
- Fælles tværsektorielt team for borgere med psykisk lidelse og samtidigt misbrug på socialpsykiatriske botilbud – PC Amager og Københavns Kommune (2015-2016)
- Illness Management Recovery – PC Ballerup og Gladsaxe Kommune + Ballerup Kommune (2015-)
- Udredningsprojekt på Frederiksberg – PC Frederiksberg og Frederiksberg kommune (2015-)
- Fælles misbrugsgrupper – PC Bornholm og Bornholm Kommune (2016-)

- De Koordinerende Indsatsplaner
  - Projekt mellem Københavns Kommune og Region Hovedstadens Psykiatri + Frederiksberg Kommune
  - PC Ballerup + Kommunerne i optageområdet. Der bygger videre på erfaringerne fra Projekt Integreret Indsats

- Misbrug og psykisk sygdom forstærker gensidigt hinanden og gør gruppen vanskeligere at behandle
- Der er ofte yderligere komplicerende forhold (somatik, sociale problemer, økonomi...)
- Kan være behov for langvarige og opsøgende indsatser
- Behandlingen indebærer ofte koordination på tværs af flere behandlingstilbud, flere sektorer, lovgivning....
- Traditionelt har der været store kulturforskelle i synet på psykisk sygdom, misbrug, behandling – og på hvornår diagnosticering og behandling er mulig
- Man manglende tit viden og behandlingsmæssige kompetencer til at adressere det andet problem/område
- Organisering og incitamentsstrukturer understøtter ikke altid tværsektorielt samarbejde – f.eks. krav om ydelser i den ambulante psykiatri og pakkeforløb
- Udbredelse af standardiserede behandlingsprogrammer presser patienter med en dobbeltdiagnose ud
- Hvem skal løfte den psykiatriske behandling for de mennesker med en dobbeltdiagnose, der ikke hører til i den hospitalsbaserede psykiatri?

Vigtig læring fra de hidtidige og igangværende initiativer – 1

- De kulturelle forskelle (og ligheder) mellem aktørerne skal identificeres, tages seriøst, og italesættes
- Der skal gives tid og rum til at mødes, lære og reflektere sammen
- Medarbejderne fra de samarbejdede institutioner skal gives egentlig viden om hinanden og hinandens arbejdsvilkår
- Vigtigt med systematisk screenings- og udredningspraksis ift psykiske lidelser og misbrug
- Der skal skabes en fælles forståelses- og referenceramme for arbejdet
- Der skal være en struktur, der sikrer, at man mødes tværsektorielt
- Nye medarbejdere i det tværsektorielle samarbejde skal introduceres til den fælles kultur
- Nuværende medarbejdere skal arbejde med at fastholde det gode fokus på den fælles tilgang

Vigtig læring fra de hidtidige og igangværende initiativer – 2

- Det er centralt, at der udpeges en eller flere tovholdere i det tværsektorelle samarbejde, der sikrer bred tilslutning til samarbejdet
- Alle faggrupper har en forpligtelse på det tværsektorielle samarbejde
- Der skal være (stor) ledelsesmæssig opbakning
- På sigt skal der være mulighed for, at de forskellige tekniske og informationsbærende systemer understøtter samarbejdet på tværs